

*Артюхова Ю.С.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
Науковий керівник: Євтушенко Е. О.,
к.б.н., доц., завідувач кафедри ботаніки та екології,
Криворізький державний педагогічний університет
artuhovaulia110@gmail.com*

ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ГЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК ПРИРОДИ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ ПІВДЕННОЇ ЧАСТИНИ М. КРИВИЙ РІГ ЯК ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Катастрофічне збіднення біорізноманіття, зумовлене знищенням природних місцезростань, урбанізацією ландшафту, забрудненням навколишнього середовища, особливо чітко виявляється в місцях розробки корисних копалин. В умовах перетворення природних ландшафтів на техногенні рослинність зазнає суцільних й незворотніх змін. В Кривому Розі, на фоні значного розвитку і концентрації підприємств гірничо-видобувної промисловості особливо актуалізуються заходи щодо захисту осередків природної флори, які збереглися в межах геологічних пам'яток природи місцевого значення [2]. Лише в межах охоронюваних територій пам'яток природи можливе збереження біорізноманіття і забезпечення екобезпеки, оскільки згідно ст.50 Закону України Про охорону навколишнього природного середовища «Екологічна безпека є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей»[1].

Сучасний екологічний стан геологічних пам'яток природи місцевого значення «Виходи аркозових пісковиків», «Пісковикова скеля», «Скелеватські виходи», які утворені в 1972 році в межах Інгулецького району м. Кривий Ріг, на лівому березі р. Інгулець різноякісний [3].

Так, рослинний покрив території пам'яток природи «Виходи аркозових пісковиків», «Пісковикова скеля» значно трансформований діяльністю людини і складається з рудеральних видів, оскільки знаходиться поблизу селітебних територій і вигоптаність травостою становить близько 30 - 40%. Але можуть зустрічатися окремі екземпляри ковили волосистої, полину австрійського, житняка гребінчастого, жабника польового, самосилу гайового, дивини ведмеже вуха, костриця валійська. Антропогенний вплив, крім вигоптування травостою, характеризується зрубанням частини дерев поблизу річки, для розведення вогнищ і забруднення території побутовим сміттям.

В той же час, в межах пам'ятки природи «Скелеватські виходи», внаслідок віддаленості від селітебної території та охоронного статусу території підприємства, присутні ознаки цілинного степу, з високим рівнем біорізноманіття.

Необхідність збереження біорізноманіття є визначальним чинником екологічної безпеки, оскільки швидке зменшення чисельності видів та втрата природних середовищ може призвести до погіршення стійкості екосистем, викликати каскадні ефекти, які матимуть наслідком погіршення стану довкілля і здоров'я людей.

Збереження біорізноманіття в межах пам'яток природи може мати утилітарну цінність тобто цінність непрямого використання, а саме духовну, культурну й естетичну цінності та цінність пасивного використання, тобто потенційну цінність, цінність існування.

Охоронювані ділянки геологічних пам'яток природи є рефугіумами степових рослин і можуть в подальшому слугувати осередком розселення дикоростучих видів рослин в прилеглих екотопи.

Список використаних джерел

1. Закон України Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991 № 1264-ХІІ. Стаття 50.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

2. Структура та розвиток культурфітоценозів Криворіжжя: монографія / за ред. Е.О.Євтушенка, В.М. Савоська. Кривий Ріг: Діонат, 2017. 168 с.

3. Екологічний паспорт Дніпропетровської області за 2022 р. 299 с. URL: <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya> (дата звернення 28.09.2023).